

Verslag “terug naar de bron, deel 5”: de Minneborre

Op dinsdag 23 oktober 2018 beleefden we met een vijftiental deelnemers het vijfde luik van het project ‘terug naar de bron’, deze keer in het Schaarbeekse Josafatpark, waar de Minneborre zich bevindt.

Zoals een kaart uit 1856 en enkele oude prentkaarten aantonen, bestaat de Minneborre al veel langer dan het park.

Sinds 1574 wordt dit deel van de vallei van de Rodenbeek aangeduid als “Josafatdal”, zo genoemd door een pelgrim die uit het heilig land weerkeerde en er een zekere gelijkenis in zag met een vallei in de buurt van Jeruzalem.

Bij de aanleg van de ‘middenring’ opteerde Leopold II voor het behoud van zoveel mogelijk groen. De toenmalige eigenares van het Josafatdal, weduwe Martha, hoopte echter dat haar eigendommen bouwgrond zouden worden en dat zij hier dus veel geld mee zou verdienen. Ze verkocht alle bomen op stam, met kapverplichting, maar Leopold liet ze opkopen door de toenmalige gemeentesecretaris van Laken, de heer Houba, terwijl het gemeentebestuur van Schaarbeek in 1901 besloot tot de aanleg van het park. In 1904 werd het dal open gesteld in de staat waarin het zich bevond, en tussen 1905 en 1912 werd het als landschapspark aangelegd o.l.v. Edmond Galopin.

De Minneborre heette oorspronkelijk “Rinneborre” (= reine bron). De oudste vermelding dateert van 1350 en pas in het midden van de 19de eeuw vinden we de transformatie naar Minneborre, waarna zich allerlei romantische “legendes” ontwikkelden...

Recent ontstond het idee om van de Minneborre opnieuw een reine bron, met drinkbaar water te maken. Om te beginnen werd het water om de drie maanden geanalyseerd door Brulabo, vervolgens werd een hydrografische studie besteld en momenteel wordt er aan een ‘master plan’ gewerkt voor het algemene waterbeheer in en rond het park.

De studie wees uit dat het wellicht een illusie is te hopen om ooit van de bron te kunnen drinken: de hele grondwaterlaag onder het Brussels gewest is immers vervuild (behalve de rechteroever van de Woluwe). Die vervuiling wordt nog constant aangevuld door defecte rioleringen, vaak meer dan 100 jaar geleden aangelegd in baksteen, erop berekend om enkele paarden en karren te dragen, geen vrachtwagens en trams. Bovendien werd de riolering vaak doelbewust zo gemaakt dat zij als drainering kon dienen... maar als het grondwater in de riolering kan, kan het rioolwater uiteraard ook in de grondwaterlaag doordringen.

Naast de kwaliteit is er ook het aspect van de hoeveelheid water: met de langdurige droogte die we deze zomer gekend hebben werd het pijnlijk duidelijk dat de vijvers van het Josafatpark onvoldoende voeding krijgen en dus onvoldoende zuurstof. De kunstmatige beluchting is geen onverdeeld succes vanwege de overvloedige algenvorming die de pompen geregeld verstopt. Er is nu een project om de waterval terug in dienst te stellen via een gesloten circuit dat het water dat onderaan de laatste vijver nu ter hoogte van de Van Vollenhovenlaan, in de riolering verdwijnt, terug omhoog te pompen naar de kant van de Lambermontlaan. Ook wordt er overwogen om de straatkolken die bij regenweer het water van de wandelpaden opvangen, eerder naar de vijvers dan naar de riolering te laten afvoeren. Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn om (een deel van) het bronwater naar de vijvers af te leiden, echter zonder het ecosysteem van de waterloop in het gedrang te brengen, want ook daar zijn er plannen om enkele dammetjes aan te leggen.

Dit alles en nog veel meer werd ons uitgelegd door Abdessamad Mellas, Zied Chabane en Hans Welens van de gemeente Schaarbeek. Na afloop werd er nog verder van ideeën gewisseld bij een drankje in Café Central Park.

Hans Welens

Meer weten:

Brusselse bronnen: <https://www.coördinatiezenne.be/nl/documentatie/dossiers/bronnen.php>